

Sommige gepensioneerden kunnen nog pensioenrechten opbouwen na de ingangsdatum van hun eerste pensioen terwijl anderen deze mogelijkheid niet hebben. De Ombudsman Pensioenen beveelt aan om elke discriminatie met betrekking tot de opbouw van pensioenrechten weg te werken.

Een paar voorbeelden:

1. Een gepensioneerde die een pensioen ontvangt voor een loopbaan als zelfstandige van 43 jaar en die tijdens zijn pensionering nog twee jaar een activiteit als werknemer uitoefent zal hiervoor nog pensioenrechten kunnen opbouwen en een pensioen als werknemer bekomen voor deze twee jaar.

Een gepensioneerde die een gemengd pensioen ontvangt voor een loopbaan van 43 jaar waarvan 42 jaar als zelfstandige en één jaar als werknemer en tijdens zijn pensionering nog twee jaar een activiteit als werknemer uitoefent zal hiervoor geen pensioenrechten als werknemer meer kunnen opbouwen.

2. Een vervroegd gepensioneerde van jonger dan 65 jaar die enkel een loopbaan als zelfstandige heeft gehad en gedurende twee jaar een activiteit als zelfstandige herneemt en zoveel verdient dat zijn pensioen niet uitbetaald wordt, bouwt voor deze twee jaar pensioen op.

Een vervroegd gepensioneerde van jonger dan 65 jaar die enkel een loopbaan als werknemer heeft gehad en gedurende twee jaar een activiteit als werknemer herneemt en zoveel verdient dat zijn pensioen niet uitbetaald wordt, bouwt voor deze twee jaar geen pensioen op.

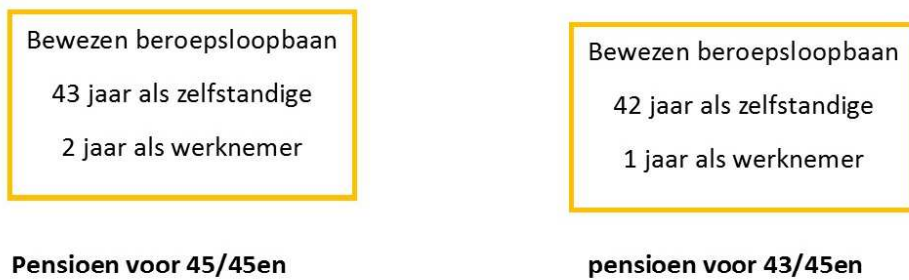
Momenteel is het, naargelang de aard van het of de pensioen(en) (werknemer, zelfstandige, ambtenaar) die ingegaan zijn en naargelang de aard en de belangrijkheid van de beroepsactiviteit die hernomen werd alsook naargelang de leeftijd van de gepensioneerde, mogelijk of niet mogelijk om onder bepaalde voorwaarden nog pensioenrechten op te bouwen.

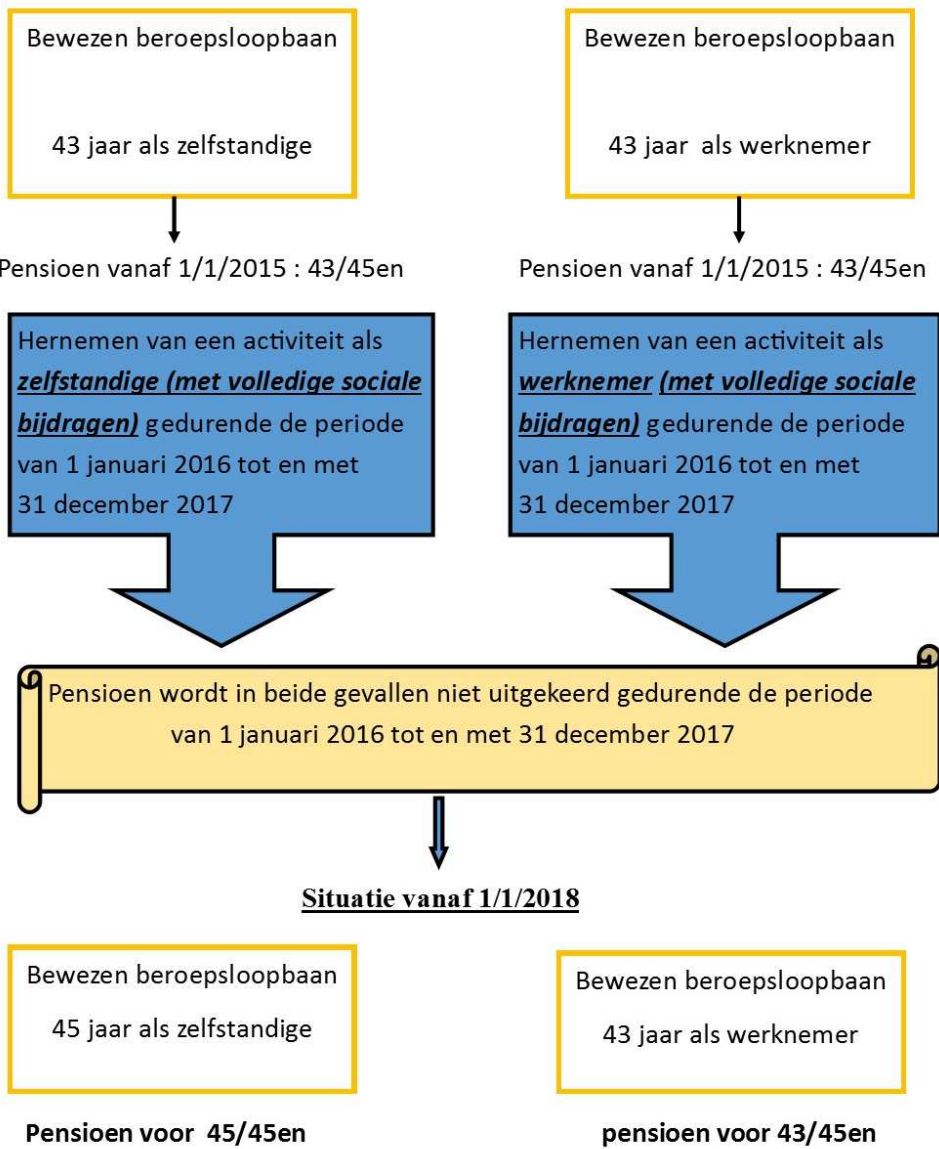
De Ombudsman Pensioenen beveelt aan om elke discriminatie over de opbouw van pensioenrechten weg te werken.

Zie jaarverslag p. 69-86

Situatie vanaf 1/1/2018

In betaling geven van pensioen na vrijlating uit de gevangenis

De betaling van een pensioen wordt geschorst gedurende de periode dat de gepensioneerde in de gevangenis zit. De schorsing begint na een periode van twaalf maanden opsluiting. Bij vrijlating van de gepensioneerde moet het pensioen dus opnieuw uitbetaald te worden.

De pensioenwetgeving voorziet niet in een specifieke procedure voor het weer in betaling stellen van het pensioen na een schorsing wegens opsluiting in de gevangenis.

De huidige praktijk is dat het pensioen opnieuw in betaling gesteld wordt op eenvoudige vraag van de ex-gedetineerde. De pensioendienst informeert zich dan bij de strafinrichting en bij de bevoegde rechtbank alvorens het pensioen in betaling te stellen.

Deze manuele procedure heeft tot gevolg dat het vaak enige tijd vergt vooraleer het pensioen opnieuw uitbetaald wordt. Een menselijke fout in de verwerking van de gegevens is ook niet uitgesloten.

De Ombudsman Pensioenen stelde vast dat de FOD Justitie beschikt over “Sidis suite”. Dit is een gecentraliseerd elektronisch dossier met onder meer informatie over de opsluiting, het strafeinde, het penitentiair verlof, ... van een gevangene.

De Ombudsman Pensioenen ijvert er voor dat de informatie over de vrijlating van de gevangene automatisch wordt uitgewisseld met de pensioendiensten.

De Federale Pensioendienst bevestigde ons dat hij deel uit maakt van de werkgroep die deze procedure moet instellen. De werkelijke invoering wordt voorzien voor in de loop van 2017.

Wij stellen tevreden vast dat de pensioendiensten meer en meer hun toevlucht nemen tot de automatische toegang van beschikbare gegevens en dit zowel in het kader van het “only-once” principe als met het oog op de samenwerking tussen zowel de pensioendiensten onderling als met andere overheidsinstellingen, zelfs buitenlandse.

Zie jaarverslag p. 60-62

Berekening solidariteitsbijdrage

Ook tijdens het jaar 2016 ontving de Ombudsdienst Pensioenen diverse klachten over de inhouding van een solidariteitsbijdrage op het wettelijk pensioen.

Wat is de solidariteitsbijdrage?

De solidariteitsbijdrage is een progressieve sociale inhouding op het totale brutobedrag van de pensioenen, buitenlandse pensioenen, aanvullende pensioenen (bedrijfspensioenen) en rentes van een gepensioneerde. Deze inhouding varieert van 0 tot 2 %, naargelang de grootte van het totale brutobedrag en de daaraan gekoppelde overschrijding van de drempels die vastgelegd werden bij wet.

Sommige klagers kunnen zich niet vinden in het principe dat de inhouding van de solidariteitsbijdrage bestaat. De Ombudsman Pensioenen is politiek onafhankelijk en moet zich niet met de beleidskeuzes (het feit dat de solidariteitsbijdrage bestaat, het percentage van de inhouding, ...). Enkel een wetswijziging kan verandering brengen en deze klagers verwijst de Ombudsman bijgevolg door naar de politiek.

Andere klagers hebben ten onrechte de indruk dat deze bijdrage tweemaal wordt ingehouden. De Ombudsman geeft dan toelichting en uitleg bij de ingewikkelde wijze van berekenen. Hij helpt de gepensioneerde om zijn ongerustheid weg te nemen.

Deze inhouding van de solidariteitsbijdrage – die geen tweemaal wordt ingehouden - verloopt immers in drie fasen:

Als de gepensioneerde een aanvullend pensioen krijgt onder de vorm van een kapitaal, gebeurt de eerste inhouding van de solidariteitsbijdrage al meteen bij de uitbetaling van het kapitaal. Aan de bron wordt een bijdrage ingehouden afhankelijk van de grootte van het kapitaal.

Deze eerste inhouding is niet meer dan een voorafbetaling en wordt in een tweede fase gevolgd door een definitieve eindafrekening.

Voor de definitieve vaststelling van het percentage (eindafrekening) van de solidariteitsinhouding wordt rekening gehouden met alle bruto pensioeninkomsten die éénzelfde gerechtigde ontvangt.

Om de totale maandelijkse pensioeninkomsten te kunnen berekenen, moet het kapitaal van het extralegaal pensioen eerst worden omgerekend in een fictieve maandrente. Die fictieve rente wordt dan bij het bedrag van het wettelijk pensioen opgeteld en op basis van dat totale bedrag

(zowel wettelijke pensioenen (werknemers, zelfstandigen, openbare dienst, ...) als extralegale pensioenen (= bedrijfspensioenen, groepsverzekeringen, pensioenfondsen) wordt het toepasselijk tarief van de solidariteitsbijdrage bepaald (tussen 0 en 2 %).

De wetgever voorziet in de omzetting van het kapitaal in een fictieve rente om te vermijden dat er een discriminatie zou bestaan met de gepensioneerden die ervoor opteerden om, in de plaats van het kapitaal, een maandelijks rente te ontvangen en bij wie er dan maandelijks een solidariteitsbijdrage zou worden ingehouden op het totaal van hun pensioenen, wettelijke en extra-legale.

Blijkt op basis van deze berekening dat er te weinig solidariteitsbijdrage werd ingehouden bij de uitbetaling van het kapitaal dan moet er worden bijbetaald. In het omgekeerde geval wordt het te veel betaalde teruggestort. De solidariteitsbijdrage op het kapitaal is daarmee volledig afgewikkeld.

Indien er een solidariteitsbijdrage moet ingehouden worden, wordt deze maandelijks heffing voor de rest van het leven alleen nog ingehouden op het wettelijk pensioen.

Nog anderen zijn de mening toegedaan dat de omzettingscoëfficiënt die gebruikt wordt om het ontvangen kapitaal om te zetten naar een fictieve rente niet langer beantwoordt aan de realiteit.

Deze omzetting in een fictieve rente geschiedt op basis van de coëfficiënten bepaald in de tabel gevoegd bij het koninklijk besluit dat dateert van 1997. Wij zijn ondertussen 20 jaar verder. Volgens de klagers is de hiervoor gebruikte rentevoet van 4,75 % nu niet meer in overeenstemming met de realiteit van de huidige intrestvoeten. Dit signaleert de Ombudsman Pensioenen aan de pensioenminister.

De pensioenminister antwoordde op een parlementaire vraag dat de modaliteiten van de omzetting van het aanvullend pensioenkapitaal in rente zouden herzien worden. Op dit moment wordt een analyse gemaakt om te na te gaan wat er mogelijk is gelet op de budgettaire impact die dit teweeg brengt.

Zie jaarverslag p. 92-95

Wat deed de Ombudsman Pensioenen in 2016 ?

In 2016 hebben 1.540 (toekomstig) gepensioneerden de weg naar de Ombudsman Pensioenen gevonden. Uit hun verzoeken hebben wij 1.103 klachten ontvankelijk verklaard. Klachten mogen immers enkel door de Ombudsman Pensioenen behandeld worden wanneer de klager bij de pensioendienst het probleem reeds heeft aangekaart.

Iets meer dan de helft van deze klachten (51 %) bleek na een diepgaande analyse gegrond.

In geval van een gegronde klacht bemiddelt de Ombudsman bij de pensioendiensten om het probleem op te lossen, zeer vaak met succes. In meer dan 9 op 10 van de gegronde klachten heeft onze bemiddeling in 2016 een positief resultaat voor de klager.

De top 3 van de klachten in 2016

1. De P datum, dit is de vroegst mogelijke datum waarop betrokkene zijn pensioen kan nemen, de toekenningsvoorwaarden voor het pensioen (loopbaan) en de berekeningselementen (loopbaangegevens, minimumpensioenen, ...)
2. Behandelingstermijnen, meer bepaald het verzenden van de pensioenbeslissing door de FPD sector ambtenaren de maand voor de ingangsdatum van het pensioen en de termijnen voor het maken van een pensioenraming in de openbare sector
3. IGO met de controle op de in aanmerking te nemen bestaansmiddelen en de verblijfsvoorwaarde

Dit toont aan dat een gepensioneerde die twijfels heeft omtrent de juistheid van zijn vroegst mogelijke pensioendatum -die bijna altijd correct berekend was- of zijn pensioenbeslissing, nadat hij de pensioendienst gecontacteerd en daar zijn probleem heeft laten onderzoeken, bij de Ombudsman Pensioenen terecht kan om zijn pensioenbeslissing te laten nakijken.

Dit toont ook aan dat de toegang tot de Ombudsman laagdrempelig is.

Wie het dus niet eens is met een beslissing omtrent zijn pensioen kan in de plaats van een beroep in te stellen bij de rechtbank een beroep doen op de Ombudsdienst Pensioenen om via bemiddeling rechtsherstel te krijgen. De Ombudsdienst Pensioenen draagt op deze wijze bij aan één van de doelstellingen die verwoord staan in het regeerakkoord, met name het maximaal inzetten op de bevordering van alternatieve wijzen van geschillenbeslechting, zoals de bemiddeling, om de rechtbanken te ontlasten.

Zetten we nog even de verschillende troeven van de Ombudsdienst Pensioenen op een rijtje:

- gratis
- minder formeel dan een rechtbank

- kortere behandelingsduur in vergelijking met een gerechtelijke procedure
- behandeld door pensioenexperten: een erg belangrijk voordeel gelet op de complexe pensioenmaterie; een complexiteit die nog versterkt wordt daar de gemengde loopbaan steeds meer de norm wordt
- onafhankelijk
- onpartijdig
- een onderzoek dat kan aanleiding geven tot aanbevelingen en suggesties
- rapportering aan de pensioendiensten en aan de politiek

En ook nog dit...

In onze bespreking van de solidariteitsbijdrage haalden wij de tekst aan die deze invoerde: het koninklijk besluit van 25 april 1997. De solidariteitsbijdrage bestaat dan ook zo'n 20 jaar.

Twee dagen later op 27 april 1997, dus over 20 dagen, werd de basistekst over de oprichting van de Ombudsdienst Pensioenen afgekondigd. Het zal uiteindelijk pas op 1 juni 1999 zijn dat onze werking van start gaat.

In 20 jaar gebeurde er veel. Wij behandelden zo'n 30.000 klachten. Zonder nu reeds een balans te willen opmaken is het duidelijk dat wij meer dan ooit ten dienste staan van de gepensioneerden en toekomstig gepensioneerden die onze hulp zouden kunnen gebruiken.

Ook al laat de wereld om ons soms een wat sombere indruk na, toch zullen wij niet nalaten dit 20 jarig bestaan en de goede samenwerking met de pensioendiensten te vieren. Wij willen ook in het bijzonder onze medewerkers bedanken zonder wie dit alles niet mogelijk zou zijn.

Belangrijk in 2016 was ook de "mega-fusie" van de RVP en de PDOS tot de FPD op 1 april 2016. Deze belangrijke fusie heeft nog elke dag impact op de pensioenmaterie.

Daar onze tijd voor deze presentatie beperkt is nodigen wij u uit om in dit Jaarverslag de opvolging van onze aanbevelingen en suggesties die ingewilligd werden in 2016 na te lezen in deel 3 op pagina 97 e.v..

De fusie heeft reeds bijgedragen tot het oplossen van sommige problemen. Ook in de toekomst zal dit nog het geval zijn. Wij halen hier aan: de gevoelige verbetering in de betaling van de pensioenen in de openbare sector (zowel in België als in het buitenland) en de instelling van de Raad voor uitbetaling voor de pensioenen van de openbare sector (opvolging aanbevelingen en suggesties p 100- 104).

Nog als positief gevolg van de fusie bespraken wij het dossier van de heer Laeremans (dossier 28473, p. 63-64) waarbij men zich uiteindelijk realiseert dat een document dat al meerdere keren gevraagd werd en waardoor de betaling in het buitenland maanden vertraging opliep zich al bijna een half jaar in het dossier van de andere dienst bevond. Meer en meer zal de gewoonte zich instellen om het geheel aan beschikbare informatie te raadplegen, na te kijken en te onderzoeken.

Ook de samenwerking tussen de pensioendiensten maakt grote vooruitgang ten voordele van de gepensioneerden en de toekomstig gepensioneerden.

Soms gaat het om een kleine verbetering zoals bijvoorbeeld het toevoegen aan een raming dat de raming enkel geldt voor de betrokken sector en dat bijgevolg de P datum niet altijd dezelfde is in de andere pensioensectoren. Hierdoor worden soms grote moeilijkheden voorkomen (suggestie p. 102)

Andere verbeteringen zijn dan weer veel omvangrijker zoals blijkt uit het aantal raadplegingen van Mypension.

De Ombudsman stelt in het bijzonder vast, en dit houdt niet noodzakelijk verband met wat voorafgaat, dat de ontvangen verzoeken complexer en precieser worden. Zonder twijfel speelt het feit dat de gepensioneerden beter ingelicht zijn en toegang krijgen tot meer informatie die steeds transparanter wordt. De websites van de pensioendiensten zijn inderdaad transparanter en actueler. Ook al kan de informatie soms nog beter, ze is tenminste beschikbaar.

Om het hoofd te kunnen bieden aan deze “verscherping” pleit de Ombudsman voor een maximale expertise en transparantie. De Ombudsdienst maakt op dit vlak vooruitgang en heeft enerzijds toegang tot de gegevensbanken en programma’s van de pensioendiensten (na toelating door de bevoegde Commissies).

Anderzijds gebruikt hij steeds meer de beschikbare rechtspraak in zijn bemiddelingen. Hij vraagt op dit vlak overigens om nog meer transparantie van de pensioendiensten.

Al is de problematiek van de vroegst mogelijke pensioendatum ons belangrijkste item, toch blijft een andere problematiek, en dit sedert meer dan 10 jaar, onze aandacht vragen, met name de IGO.

Zonder nogmaals in detail te treden vindt de lezer ook in dit Jaarverslag een aantal besprekingen en verbeteringen zoals deze van de i-rekening van het OCMW (dossier 27796 van de heer Labaere, p. 47-53) of nog betreffende een nieuwe berekeningswijze bij herbelegging van de verkoop van een onroerend goed door de aankoop van een nieuw onroerend goed waarbij voortaan ook rekening gehouden wordt met de notariskosten en de registratierechten (dossier 26755 van mevrouw Janssens, p. 43-45). Deze nieuwe praktijk werd bevestigd in een recente dienstnota van 23 maart 2017.

Om het met de beeldspraak van onze collega, de Franse Ombudsman, te zeggen. De Ombudsman kijkt meer dan ooit vanuit zijn “uitkijkpost” naar de pensioenhorizon waar nieuwe wettelijke en reglementaire wijzigingen (bonificatie van studieperioden, afschaffing van het principe van de eenheid van loopbaan, pensioen met punten, ...) te zien zijn. Hij oefent zijn rol en missie verder uit, steeds op zoek naar volmaaktheid en dit door zijn expertise, enthousiasme en menselijkheid aan de dag te leggen ten voordele van alle (toekomstig) gepensioneerden.